

Riktlinjer avseende ensamkommande flyktingbarn

Antagen av Socialnämnden

Dnr SN 11/78

Gäller fr o m den 1 januari 2012

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Syfte	3
Mål	3
Verksamhetens inriktning	4
Placeringar enligt 4 kap SoL.....	6
Kommunens ansvar vid utvisningsbeslut	6
Kommunens ansvar efter beviljat uppehållstillstånd.....	7
Etableringsplan.....	7
Referenser.....	8

Inledning

Social- och arbetsmarknadsnämnden har i oktober 2008 antagit riktlinjer för mottagande av ensamkommande flyktingbarn.

Sedan dess har mycket hänt inom mottagandet av ensamkommande flyktingbarn.

Antalet som kommer till Sverige har ökat stadigt och innevarande år 2011 beräknas ca 2500 ensamkommande barn att anlända till Sverige.

Mot den bakgrunden bör nya riktlinjer utarbetas avseende ensamkommande flyktingbarn.

Syfte

Dessa riktlinjer utgör ett komplement till den lagstiftning och de förordningar mm som finns inom ämnesområdet. Dessutom är dessa riktlinjer ett komplement till nämndens Riktlinjer för placeringar av barn och unga.

Produktionen skall sedan utforma nödvändiga handlingsplaner och rutiner utifrån dessa riktlinjer.

Det är kommunens ansvar att utreda barnets behov och fatta beslut om insatser och placering i lämpligt boende, utse god man alternativt förvaltare och se till att barnet får tillgång till skolundervisning. Även asylsökande barn som övergivits av sina föräldrar efter att familjen kommit till Sverige, är kommunens ansvar.

Mål

Alla barn som kommer till vår kommun för att bosätta sig ska känna sig välkomna

Alla barn ska känna sig trygga

Alla barn ska ges möjligheter att utveckla god hälsa

Alla barn ska ha möjlighet till skolgång

Alla barn ska ges möjlighet att växa upp till självständiga individer som bidrar till samhällets utveckling

Normalitetsprincipen ska med andra ord gälla även ensamkommande barn – men med hänsyn till de speciella omständigheter som kan komma av flyktingskapet.

Verksamhetens inriktning

Migrationsverkets anvisning av ett ensamkommande asylsökande barn är att betrakta som en anmälan enligt 14 kap. 1 § 2 st SoL.

Utredningen ska ske enligt BBIC. Det är naturligtvis svårt att utreda "föräldrarnas förmåga". Fokus får istället läggas på de övriga sidorna i triangeln; "barnets behov" respektive "familj och miljö".

Mottagandet av ensamkommande flyktingbarn regleras av ett antal olika lagar, och ett antal olika myndigheter och organisationer har ansvar för olika delar i mottagandet.

Alla aktörer som kommer i kontakt med ett enskilt barn bör samverka för att ge barnet det stöd det behöver och har rätt till.

Socialtjänsten skall se till att barnet får det stöd det behöver. Som utredare av asylsökande ensamkommande barn ska man utgå från att barnet befinner sig i en krissituation och att det behöver emotionellt stöd från en stabil vuxen. Bl a skall en vårdplan och en genomförande plan upprättas. När det gäller vårdplan ska den även omfatta en introduktionsplan/etableringsplan som tar upp på vilket sätt socialtjänsten och HVB-hemmet/familjehemmet ska underlätta barnets/ungdomens integration i det svenska samhället. De som ser till att planen följs är flyktingbarnet, den gode mannen, socialsekreteraren, grupphemmet/familjehemmet, vårdpersonal samt skolpersonal.

Enligt Barnkonventionen har unga ensamkommande, precis som alla andra barn, rätt att uttrycka sina åsikter och bli lyssnade till.

En förutsättning för att barnen ska känna sig trygga är att de kan kommunicera och bli förstådda. Därför bör det finnas tillgång till utbildade tolkar när behov uppstår.

Varje barn skall ankomsten till Nyköpings kommun få ett s k startpaket innehållande :

(Observera att som asylsökande får barnen ersättning utifrån Lagen om mottagande av asylsökande. Om barnet behöver kläder, glasögon etc så är det under denna lag man söker. Gode mannen söker direkt till Migrationsverket. Om socialtjänsten går in och beviljar bistånd under denna tid är dessa kostnader inte återsökningsbara.)

- för årstiden nödvändiga kläder (om barnet inte har detta redan vid ankomsten)
- hygienartiklar
- skriftlig information om Sverige, kommunen och mottagandet, samt en ordlista på hemspråket, om sådant finns att tillgå

Varje barn skall snarast möjligt få en god man, en person som är deras förmyndare och vårdnadshavare¹. Då barnet får uppehållstillstånd avslutas godmanskapet och i stället ska en särskilt förordnad vårdnadshavare utses. Uppdraget för den gode mannen upphör helt när barnet fyller 18 år. Socialtjänsten ska samarbeta med gode mannen och göra honom eller henne delaktig i planering och utförande.

Barnet behöver snabbt få en fullständig hälsoundersökning. Migrationsverket ska erbjuda alla ensamkommande en kostnadsfri hälsoundersökning. Alla asylsökande barn har rätt till hälso- och sjukvård inklusive barnpsykiatrisk vård och tandvård på samma villkor som övriga barn i Sverige. Efter fyllda 18 år har den unge, om fortfarande asylsökande, enbart rätt till omedelbar vård och vård som inte kan anstå.

Valet av boendeform styrs alltid av det enskilda barnets behov, vilket framkommer i samband med socialtjänstens utredning om barnet och dess specifika behov.

Grupphem för ensamkommande flyktingbarn skall innehålla:

- ett eget rum för den enskilde (vissa vill dock dela rum)
- ha tillgång till Internet för att kunna hålla kontakt med sin familj och få information från hemlandet

Personalen ska ha kunskap om barn med olika kulturell bakgrund och om barn som upplevt trauman. De ska även ha god kunskap om hur man använder tolk och tolkens yrkesetik.

Att ta hand om ett ensamkommande flyktingbarn ställer andra krav på familjehemsföräldrar än de vanligen möter när de tar hand om placerade barn.

De s k privatplaceringarna likställs med andra familjehemsplaceringar. Barn som är privatplacerade har samma rätt till stöd som andra omhändertagna barn.

¹ **2 §** Om barnet vid ankomsten till Sverige är skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, skall överförmyndaren förordna en god man att i vårdnadshavares och förmyndares ställe ansvara för barnets personliga förhållanden och sköta dess angelägenheter.

God man skall också förordnas, om barnets föräldrar eller en annan vuxen person, som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, efter barnets ankomst till Sverige men innan barnet har fått uppehållstillstånd här på grund av dödsfall eller sjukdom eller av någon annan orsak upphör att kunna utöva förmynderskapet eller vårdnaden.

God man skall inte förordnas, om det är uppenbart obehövt

Barnen har som alla andra barn i Sverige rätt till utbildning, oavsett om de skall stanna här eller återvända till hemlandet. Asylsökande barn och ungdomar har inte skolplikt, men kommunen ansvarar för att erbjuda lämplig plats på samma villkor som andra barn och unga i kommunen. Detta gäller förskola, grundskola och gymnasieskola.

Placeringar enligt 4 kap SoL

Att ta hand om ett ensamkommande flyktingbarn ställer andra krav på familjehemsföräldrar än de vanligen möter när de tar hand om placerade barn.

Det s k privatplaceringarna likställs med andra familjehemsplaceringar².

Vid en s k ebo-anvisning skall ett hembesök göras omgående hos familjen av socialjouren eller ansvarig familjehemssekreterare. En initial bedömning ska göras av barnets/den unges primära skyddsbehov anses vara tillgodosett. Om så inte är fallet ska en akut placering göras av barnet/den unge till ett tryggt boende. För att möjliggöra en utredning av det tilltänkta familjehemmet innan barnet/den unge placeras där, ska i största möjliga utsträckning en tillfällig placering göras i ett jourhem enligt 4 kap. 1 § SoL. Beslutet ska tidsbegränsas.

Barn/unga som har bott under en längre tid i en familj, innan vistelsen kom till kommunens kännedom, bör kunna få bo kvar hos familjen under det att utredningen görs av det tilltänkta familjehemmet, om bedömningen är att det är det bästa för barnet och att primära skyddsbehov är tillgodosedda.

Ansvarig socialsekreterare ska i dessa fall ha en tät kontakt med familjen och barnet/den unge för att öka säkerheten. Beslut ska i dessa fall fattas om en tillfällig placering enligt 4 kap 1 § SoL. Beslutet ska tidsbegränsas till den tid som man bedömer behövs för att färdigställa familjehemsutredningen. Under tiden för en tillfällig placering i det tilltänkta familjehemmet, då familjen utreds, rekommenderas att endast omkostnader för barnet/en unge betalas till familjen.

Kommunens ansvar vid utvisningsbeslut

En avvisning av ett barn under 18 år förutsätter att det finns en betrodd mottagare i hemlandet. Detta kan ofta vara förknippat med stora svårigheter att hitta en sådan mottagare, vilket innebär att många kan tvingas leva i ovisshet i flera år. Om avvisningen inte har kunnat verkställas p g a detta inom 4 år från det att beslutet vunnit laga kraft, preskriberas beslutet.

² Se vidare Socialnämndens Riktlinjer för placeringar av barn och unga

Socialtjänsten har ansvar för barnet till dess att återvändandet är verkställt och ska samarbeta med Migrationsverket för att underlätta processen. Detta innebär att planerad vård ska fullföljas fram till att avvisningen verkställs.

Kommunens ansvar efter beviljat uppehållstillstånd

Socialtjänstens direkta ansvar för den unges omvårdnad, trygghet och fostran upphör då den unge fyller 18 år. Den unge behöver fortsatt stöd. En planering ska göras tillsammans med den unge kring fortsatt boende, studier, sociala aktiviteter och eventuella behov av andra stödinsatser t ex vuxenstöd i form av en kontaktperson.

Enligt föräldrabalkens bestämmelser i 7 kap.1 § har vårdnadshavare ett försörjningsansvar när den unge fullföljer sin skolgång upp till dess att den unge fyller 21 år. Samma bestämmelser ska vara utgångspunkten för ensamkommande ungdomar som beviljats uppehållstillstånd. Därför får socialtjänsten (i stället för föräldrarna) i dessa fall trygga dessa ungdomars försörjning genom att försörjningsstöd utgår under gymnasietiden. Syftet är att möjliggöra den unges fortsatta integrationsprocess.

Om barnet beviljats uppehållstillstånd har socialtjänsten skyldighet att efterforska var barnets familjemedlemmar finns. I socialtjänstlagen stadgas att vården bör utformas så att den främjar barnets samhörighet med anhöriga och andra närstående samt kontakt med hemmiljön.

När det placerade barnet fyller 18 år upphör tidigare beslut om vård i familjehem och HVB-hem enligt SoL formellt att gälla. Den unge måste själv ansöka om bistånd enligt 4 kap 1 § SoL i form av fortsatt placering i familjehem eller på ett HVB-hem. Detta skall tydliggöras för den unge.

Etableringsplan

Lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (2010:197) gäller även ungdomar mellan 18 – 20 år som inte har föräldrar i Sverige. Detta innebär att socialtjänsten skall samverka med arbetsförmedlingen för att en etableringsplan kommer till stånd.

Referenser

Aktuella lagar och förordningar

SFS 1990:52 Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU)

SFS 1994:137 Lag om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA)

SFS 2001:453 Socialtjänstlagen (SoL)

SFS 2005:429 Lag om god man för ensamkommande barn

SFS 1964:167 Lag med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL)

SFS 1998:603 Lag om verkställighet av sluten ungdomsvård (LSU)

SFS 1942:740 Rättegångsbalken

SFS 1962:700 Brottsbalken

SFS 2005:716 Utlänningslagen

Förordning (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. (FFM)

Förordning (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl.

Förordning (1996:1357) om statlig ersättning för hälso- och sjukvård för asylsökande.

Förordning (2001:976) om utbildning, förskoleverksamhet och skolbarnomsorg för asylsökande m.fl.

Förordning (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl.

Förordning (2007:662) om extra ersättning till kommuner 2007-2009 för att påskynda utlänningars etablering på arbetsmarknaden

Dublinförordningen/ EU:s förordning (343/2003)

FN:s konvention om barnets rättigheter

Aktuella föreskrifter/allmänna råd, meddelandeblad m.m.

SOSFS 1997:15 (S) Tillämpningen av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

SOSFS 2003:16 (S) Socialstyrelsens allmänna råd om anmälan om missförhållanden enligt 14 kap.

1 § SoL. SOSFS 2006:5 (S) Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser enligt SoL, LVU, LVM och LSS.

SOSFS 2006:12 (S) Socialstyrelsens allmänna råd om handläggning och dokumentation av ärenden som rör barn och unga.

SOSFS 2006:14 (S) Socialstyrelsens allmänna råd om personalens kompetens vid handläggning och uppföljning av ärenden som rör barn och unga.

SOSFS 2006:20 (S) Socialstyrelsens allmänna råd om socialnämndens ansvar vid behov av ny vårdnadshavare.

Ds 2004:54 Mottagande av barn från annat land som kommer till Sverige utan medföljande legal vårdnadshavare (s.k. ensamkommande barn).

SoS 2005 Meddelandeblad: Stärkt skydd för ensamkommande barn.

SoS 2005 Meddelandeblad: Rättigheter inom socialtjänsten för personer med tidsbegränsat uppehållstillstånd samt kommunernas möjlighet att ansöka om statlig ersättning.

SoS juni 2009 Meddelande blad: Ny bestämmelse om stöd och hjälp till barn och unga som har varit placerade

SoS januari 2007 Meddelandeblad: Mottagande av ensamkommande barn. Migrationsverket, Ett gemensamt ansvar för ensamkommande barn och SoS, SKL/mars 2009 ungdomar.

SoS, UNICEF/2008 Kan det vara människohandel? – kortfattad information för myndigheter m.fl. som kan komma i kontakt med barn som utsatts för människohandel.

Socialstyrelsens handböcker

Anmälningsskyldighet om missförhållanden som rör barn (2004)

Barn och unga i socialtjänsten. Utredda, planera och följa upp insatser (2006)

Om barnet behöver ny vårdnadshavare (2006)

Övrigt

Ensamkommande barn och ungdomar: Stockholms stad april 2010

Checklista för ett bra mottagande av ensamkommande flyktingbarn: Rädda barnen